

Virserums hembygdsblad 5/23

Första mejeriet

Många minns nog fortfarande det mejeri som öppnades 1914 och som var verksam till 1968. En utförlig artikel om detta mejeri finns i Virserums hembygdsbok 2019. Men det fanns faktiskt redan 1884 ett mejeri i Virserum. Vid Kungl. Maj:ts konselj den 31 augusti 1884 godkändes och fastställdes nämligen bolagsordningen för Virserums Mejeriaktiebolag.

Några handlingar från det här första mejeriet finns inte bevarat. Vi saknar också uppgift om var mejeriet var beläget. Men ett par tidningsnotiser bekräftar att mejeriet var i drift några år på 1800-talet. I en annons den 17 mars 1885 meddelar Aspelands häradsrätt i Målilla att mejeriaktiebolaget hade inkommit med ett exemplar av den bolagsordning som fastställts av Kungl. Maj:t. Och i en annons 1886 kallar mejeribolagets styrelse till ordinarie bolagsstämma "för överläggning och avgörande av de frågor som föreskrives i § 16 i gällande bolagsordning".

Och i nedanstående annons den 26 juli 1887, införd i Skånes Allehanda, söker man efter en kunnig mejerska.

Lediga platser.
Plats ledig för Mejerska!
Vid Virserums Bolagsmejeri, är den 1 Augusti 1887 plats ledig för en Mejerska, som är kunnig i 1:ma smör och ostberedning, samt skötandet af ångmaskin och separator. Den sökande skall ätven vara kunnig i räkning och skrifning. Uppgift & löneanspråk och afskrift af betyg insändes till
Aug. Westrin,
Ässhult & Virserum.
(2893)

Men efter denna annons finns det inga livstecken från mejeriaktiebolaget och vi vet därför inte när mejeriet upphörde.

Det kan tilläggas att själva ansökan om Kungl. Maj:ts fastställelse av bolagsordningen är daterad den 9 juli 1884 av O Hörberg, A. Ericson och A. Rosander. Av 1 § i bolagsordningen framgår att aktiebolaget hade till ändamål att bedriva mejerirörelse "på tjenligt ställe inom Virserums socken".

När verksamheten upphörde saknar vi uppgifter om. Men den fanns i vart fall kvar 1890. För på våren det år meddelade mejeriaktiebolaget till häradsrätten i Målilla att bolagsstämma hade hållits. Skrivelsen är undertecknad av P. A. Ahlberg, J.C. Carlsson, A. Petersson och K. Jonsson. Det är oklart vem A. Petersson var men de övriga bedrev handel i Virserum. P. A. Ahlberg hade dessutom 1884 tagit initiativet till Virserums sparbank.

Telefonstationen i Virserum

De första telefonerna i Virserum installerades redan 1895 hos Emil och Oscar Edvard Ekelund samt Clas Oscar Petersson. Då fanns ingen telefonstation i Virserum så "Eklundarna" fick dra en telefonledning från telefonstationen i Målilla. Det var samma år som Telegrafverket hade öppnat Målilla-stationen. Själva ledningen från Målilla till Virserum bekostades av de tre abonnenterna i Virserum. Under 1902 inlöpte Telegrafverket den här ledningen och året därpå kunde telefonstationen i Virserum öppnas.

Från starten 1903 hade Virserums-stationen 24 abonnenter. Det antalet växte snabbt under årens lopp och när telefonstationen automatiserades 1966 var antalet abonnenter uppe i 957 st. Efter automatiseringen fanns visserligen telegramverksamheten kvar, men ansvaret för den åvilade Trafikkiosken, som hade flyttat ner till det nybyggda servicehuset där Pizzeria Betjänten finns idag.

På bilden syns telefonstationen någon av de sista dagarna innan automatiseringen 1966.

Fornminnesinventeringen 1935

Virserum har ju en lång historia. Den första kyrkan lär ju ha tillkommit någon gång på 1300-talet, även om vi inte känner till så mycket om dess tillkomst. Men äldre fynd från forntiden har ibland återfunnits. Och tack vare ett anslag från Virserums sparbank kunde en fornminnesinventering genomföras 1935. Och så här rapporterade lokaltidningarna om resultatet om denna inventering:

”En fornminnesinventering har verkställt i Virserum, närmare bestämt på gränsen mellan Ekeflod och Långruda marker. På uppdrag av Kalmar läns fornminnesförening har amanuensen Erik Belander gjort undersökningen av en del röser å nämnda plats. Ett av dessa röser har öppnats och under stenarna har en hållkista påträffats jämte rester av ben samt ett kranium. Amanuensen tror med säkerhet att det är frågan om ett förhistoriskt gravfält, av huru stor ålder kan vara svårt att fastställa. Säggen förtäljer att en by i äldre tider skulle legat i närheten av dessa röser. Amanuensen undersökte flera platser i trakten som man trodde skulle ha historisk betydelse. Bl.a. undersöktes en offerkälla i Kråketorp, men några verktyg eller andra saker kunde ej hittas. Ett är emellertid säkert, nämligen att det finnes många platser och fornminnessaker att taga vara på i socknen.”

Många kommer säkert ihåg gravhögen som låg på Södra Järnvägsgatan i den skarpa kurvan precis innan järnvägsövergången. Även den har under årens lopp uppfattats som ett historiskt minnesmärke. Och så här berättade lokaltidningarna 1941 om dess historia.

”En gravhög, antagligen en hövdingegrav, har påträffats å sydvästra delen av stationsområdet till Växjö-Hultsfreds järnväg, alldeles intill den branta kurva, som Södra Järnvägsgatan bildar 50 meter sydost från korsningen av järnvägen.

Efter ett besök på platsen av dr Manne Hofrén, Kalmar, har fyndet meddelats till Riksantikvarieämbetet, varifrån nu svar ingått med bemyndigande till dess ombudsman, lantbrukaren Arne Larsson, Långruda, att vidtaga åtgärder för skyddande av platsen. Högen, som mäter c:a 14 m i diameter och är 1.80 m. hög, är be vuxen med ett bestånd av åldriga lindar.”

Men i takt med den ökande bilismen väckte gravhögen mer och mer irritation ur trafik-säkerhetssynpunkt. Så myndigheterna beslutade så småningom att undersöka gravhögens innehåll och gav tillstånd till en antikvarisk undersökning. De åldriga lindarna hade redan 1981 sågats ner av SJ (man ville slippa räfsa upp löven varje höst) och gravhögen började grävas ut. Och vad hittade man då? Besvikelsen var stor när man kunde konstatera att gravhögen knappast var en gravhög utan bestod av sand och grus. Men tack vare undersökningen försvann gravhögen och trafiksäkerheten förbättrades.

GES UT AV VIRSERUMS HEMBYGDSFÖRENING

Bli medlem genom att betala in 150 kr på bg 5241-0263.